

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 158/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. D., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. V., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tošs 2/2009 z 12. februára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. marca 2009 doručená sťažnosť J. D., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tošs 2/2009 z 12. februára 2009.

Sťažovateľ uviedol:

«Dňa 22. 1. 2009 doručila prokurátorka ÚŠP GP SR na Špeciálny súd v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica návrh na predĺženie lehoty trvania väzby u sťažovateľa do 14. 8. 2009. Špeciálny súd vo veci rozhodol uznesením zo dňa 5. 2. 2009 v konaní BB-TP 32/08, a to tak, že predĺžil sťažovateľovi väzbu do 14. 6. 2009. Na prejednaní boli prítomní sudca, prokurátor, asistentka a obvinený. Ja som sa nedostavil a svoju neúčast som riadne ospravedlnil.

Dňa 5. 2. 2009 mi bolo doručené uznesenie o predĺžení lehoty väzby doručené faxom s tým, že osoba so mnou volajúca ma požiadala o stanovisko, či budeme dávať sťažnosť. Zároveň ma požiadala, aby som formálne sťažnosť napísal z dôvodu, že od pondelka budúceho týždňa je na dovolenke a potrebuje skompletizovať spis.

Dňa 6. 2. 2009 som faxom podal sťažnosť voči rozhodnutiu o predĺžení väzby.

Dňa 9. 2. 2009 mi bolo doručené písomné vyhotovenie rozhodnutia Špeciálneho súdu, pracoviska Banská Bystrica, o predĺžení väzby zo dňa 5. 2. 2009.

Dňa 10. 2. 2009 som podal na pošte písomnú sťažnosť voči uzneseniu o predĺžení väzby, ktorá bola Špeciálnemu súdu, pracovisku Banská Bystrica, doručená 12. 2. 2009.

Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 12. 2. 2009 v konaní číslo 2 Tošs 2/2009 podaní sťažnosť zamietol. Toto rozhodnutie mi bolo doručené 18. 2. 2009.

... je zrejmé, že spis nemohol byť predložený nadriadenému súdu, čiže Najvyššiemu súdu SR, päť pracovných dní pred uplynutím lehoty väzby. Napriek skutočnosti, že sťažnosť bola podaná faxom 6. 2. 2009, písomne doručená prvostupňovému súdu bola až 12. 2. 2009.

Podľa tretej vety §-u 62 odseku 1 Trestného poriadku: „Podanie urobené telegraficky, telefaxom alebo elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu treba potvrdiť písomne alebo ústne do zápisnice do troch pracovných dní, inak sa o podaní nekoná.“

Z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že konať o faxovom podaní možno až po tom, ako je faxové podanie písomne potvrdené. Samotné faxové podanie nespôsobuje žiadne právne účinky dovtedy, kým nie je na súd doručený písomný originál. Nakoľko písomný originál bol na prvostupňový súd doručený až 12. 2. 2009, ten mohol predložiť vec

nadriadenému súdu najskôr v tento deň. Nemohol tak urobiť skôr, lebo ešte nevedel, či bude doručená sťažnosť aj písomne, a teda, či vôbec bude mať povinnosť predložiť predmetný spis. Pokiaľ predložil Špeciálny súd spis Najvyššiemu súdu pred 12. 2. 2009, konal protizákonne, nakoľko v tomto čase nemohol vedieť, či takúto povinnosť má. Súd môže konať len na základe zákona a nie podľa intuície, navyše ak pri predkladaní spisu z neho nie sú zjavné skutočnosti, ktoré má tento súd verifikovať a nadriadený súd posúdiť.

V tejto súvislosti sa pýtam, ako mohol Najvyšší súd SR vo veci rozhodnúť dňa 12. 2. 2009, pokiaľ nemal predložený kompletný spis päť pracovných dní pred uplynutím lehoty väzby. Dňa 12. 2. 2009 Najvyšší súd SR dokonca s najväčšou pravdepodobnosťou v spise nemal založené ani písomné vyhotovenie podanej sťažnosti. Nemohol teda verifikovať, či faxové podanie spĺňa požiadavku uvedenú v §-e 62 odseku 1 Trestného poriadku.

Opätovne pripomínam, že sťažnosť bola adresovaná Špeciálnemu súdu, pracovisku Banská Bystrica. To si ju prebralo dňa 12. 2. 2009, avšak mohlo tak urobiť najskôr po 8.00 hodine, kedy sa otvára príslušná pošta. Vzhľadom na procedurálny postup pri odovzdávaní spisu a vzdialenosť medzi Bratislavou s Banskou Bystricou som toho názoru, že písomné vyhotovenie sťažnosti nemohlo byť predpoludním doručené Najvyššiemu súdu SR a veľmi obtiažne mohlo byť doručené popoludní.

V tejto súvislosti uvádzam, že nakoľko mi bolo rozhodnutie Špeciálneho súdu doručené až 9. 2. 2009, lehota na podanie sťažnosti mi uplynula 12. 2. 2009 o 24.00 hodine. V podanej sťažnosti uvádzam, že ju písomne odôvodním do troch dní. Toto právo mi priznáva právny poriadok, pričom práve pre tento prípad stanovuje odvolaciu lehotu. Je nesporné, že obvinenia voči sťažovateľovi sú veľmi vážne, a z tohto dôvodu je povinný každý dodržiavať zákon tak, aby bolo zachované právo na obhajobu a aj na prípravu obhajoby. Je v rozpore so zásadou materiálnej pravdy, aby súd rozhodoval v čase určenom na podanie opravného prostriedku v tak závažných veciach ako je pozbavenie osobnej slobody. Tento rozpor je o to závažnejší, že som ako právny zástupca deklaroval v lehote stanovenej na podanie opravného prostriedku vôľu dodatočne sa vyjadriť.

Skutočnosť, že Špeciálny súd, pracovisko Banská Bystrica, nemal právo predložiť spis pred 12. 2. 2009 dokazuje aj skutočnosť, že lehota na podanie sťažnosti mi začala plynúť až 9. 2. 2009. Bolo to teda v deň, kedy mi bolo doručené rozhodnutie o predĺžení lehoty väzby Špeciálnym súdom...

Pokiaľ by aj prvostupňový súd predložil spis Najvyššiemu súdu SR na rozhodnutie 9. 2. 2009, sťažovateľ mal byť prepustený, nakoľko spis nebol podľa §-u 76 odseku 3 Trestného poriadku predložený päť dní pred uplynutím lehoty väzby. Pripomínam, že 9. 2. 2009 ešte nemohol mať prvostupňový súd vykázané doručenie, nakoľko doručenka sa mu mohla vrátiť najskôr 10. 2. 2009.

Z povahy a účelu zákona vyplýva, že povinnosťou prvostupňového súdu je podľa §-u 76 odseku 3 Trestného poriadku doručiť kompletný spis po tom, čo všetky oprávnené osoby využili podanie riadneho opravného prostriedku a v zákonnej lehote ho odôvodnili. Je protizákonné predložiť nekompletný spis opierajúc sa len o faxové podanie nespôsobujúce samo o sebe žiadne právne účinky. Dátum, kedy bol predložený spis, preto treba posudzovať s ohľadom na to, kedy bol predložený kompletný spis, a nie len neúplný spisový materiál opierajúci sa o faxovú sťažnosť. Spis mohol byť kompletný najskôr 12. 2. 2009, kedy bola prvostupňovému súdu doručená písomná sťažnosť podaná mnou v mene sťažovateľa. Vzhľadom na skutočnosť, že sa tak nestalo, Najvyšší súd SR pochybil a konal protizákonne, keď svojím rozhodnutím zo dňa 12. 2. 2009 v konaní 2 Tošs 2/2009 zamietol sťažnosť sťažovateľa, ktorú som podal v jeho mene. Podľa §-u 76 odseku 3 Trestného poriadku bolo povinnosťou Najvyššieho súdu SR, aby príslušný predseda senátu prepustil sťažovateľa písomným príkazom na slobodu...

... Najvyšší súd SR sa nezaoberal tým, či procesná lehota na predloženie kompletného spisu prvostupňovým súdom bola zachovaná. Pokiaľ by tak urobil, musel by dospieť k záveru, že je povinný prepustiť sťažovateľa písomným príkazom na slobodu. Táto povinnosť vyjadrená v §-e 76 odseku 3 Trestného zákona je obligatórna a tým, že Najvyšší súd SR si túto povinnosť nesplnil, konal v rozpore so zákonom. Na základe uvedeného sťažovateľ bol ponechaný vo väzbe a tým boli porušené jeho základné ľudské práva vyplývajúce z článku 17 Ústavy a článku 5 Dohovoru...»

Sťažovateľ tvrdil, že najvyšší súd porušil ním označené základné práva, preto žiadal, aby vo veci bol vydaný tento nález:

„- ... základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu vyplývajúce z článku 17 odsekov 2 a 5 Ústavy i článku 5 Dohovoru postupom Najvyššieho súdu SR v konaní číslo

2 Tošs 2/2009 a uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 12. 2. 2009 vydaného v konaní 2 Tošs 2/2009 bolo porušené,

- zrušil uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 12. 2. 2009 vydaného v konaní 2 Tošs 2/2009,

- prikázal Najvyššiemu súdu konať tak, aby rešpektoval § 76 odsek 3 Trestného poriadku, a teda aby prepustil písomným príkazom na slobodu sťažovateľa,

- uložil súdu nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 289,77 Euro.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta zákonnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tošs 2/2009 z 12. februára 2009 s odôvodnením, že boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 dohovoru.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami ods. 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Z ustanovenia čl. 17 ústavy vyplýva, že zahrňuje v sebe v podstate všetky práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (I. ÚS 2/05).

Ústavný súd sa oboznámil s obsahom namietaného spisu. Zistil z neho, že uznesením sudcu pre prípravné konanie Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „Špeciálny súd“) sp. zn. BB - Tp 32/2008 z 5. februára 2009, bola u sťažovateľa podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku predĺžená lehota trvania väzby do 14. júna 2009, na základe návrhu príslušného prokurátora.

Pretože sťažovateľ podal sťažnosť proti tomuto rozhodnutiu faxom 6. februára 2009, spis bol najvyššiemu súdu doručený 9. februára 2009 vrátane 11 vyšetrovacích zväzkov tak, že bol zo Špeciálneho súdu na uvedený súd priamo doručený autom.

Sťažovateľ doručil sťažnosť faxom. V spise (č. 1. 125) sa nachádza podanie zo 6. februára 2009, ktoré prevzal Špeciálny súd 12. februára 2009. Obsahovo ide o originál sťažnosti podanej obhajcom sťažovateľa faxom už 6. februára 2009. Osobitné písomné zdôvodnenie sťažnosti, ktoré malo byť doručené prvostupňovému súdu 12. februára 2009 tak, ako to tvrdil sťažovateľ, sa v spise nenachádza.

Sťažovateľ teda vo svojom podaní odoslanom z pošty 10. februára 2009 a ktoré bolo doručené prvostupňovému súdu 12. februára 2009 neuvádza nové skutočnosti, odlišné od podania faxom. Sťažovateľ teda podanie sťažnosti ani osobitne nezdôvodnil, hoci tak mal urobiť podľa § 189 ods. 3 Trestného poriadku.

Aj keď sťažovateľ raz svoje podanie sťažnosti zo 6. februára 2009 proti uzneseniu súdu prvého stupňa hodnotí ako podanie bez právnych účinkov, na inom mieste to označuje ako podanie sťažnosti, obsahovo však išlo o dve identické podania, pričom prvé z nich (podané faxom) sa nachádzalo v trestnom spise v čase rozhodovania najvyššieho súdu.

Podanie na súd aj v trestných veciach je možné faxom (§ 62 ods. 1 Trestného poriadku) a je na podávateľovi, aby takto zaslané podanie následne aj zdôvodnil.

Ako vyplýva z obsahu spisu, sťažovateľ bližšie nezdôvodnil sťažnosť podanú faxom, preto najvyšší súd vychádzal z obsahu podaní, ktoré mal k dispozícii, keďže podanie s iným obsahom v spise nemal. To však neznamená, že tento súd neposúdil vec komplexne a vo všetkých súvislostiach, k čomu bol povinný. Okrem toho bol povinný rozhodnúť vo veci čo najskôr s ohľadom na ustanovenie § 192 ods. 3 a 4 zákona č. 5/2008, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 301/2005 Z. z. (Trestný poriadok). Najvyšší súd takto postupoval, pričom vychádzal z celého zaslaného spisového materiálu, a nie iba z jeho časti, ako to tvrdil sťažovateľ. Ako súd prvého stupňa, tak aj odvolací súd podanie sťažovateľa považoval za podanie s právnymi účinkami, čo svedčí o tom, že vo veci rozhodol v zmysle svojej kompetencie a nepovažoval ho iba za formálne podanie, čo v konečnom dôsledku bolo na prospech sťažovateľa. Súd sa teda neobmedzil iba na formálne znaky podania, ale zaoberal sa materiálnymi znakmi tohto podania a posúdil ho komplexne.

Ústavný súd je oprávnený a povinný skúmať, či všeobecný súd rešpektoval možnosť uplatniť právo prepustenia z väzby, či o každej žiadosti rozhodol a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli k uvaleniu a trvaniu väzby. Ak všeobecný súd tieto princípy dodržal a dodržiava v priebehu trestného stíhania obvineného, nemožno podľa názoru ústavného súdu vstupovať do jeho právomoci preskúmaním jeho úvah a hodnotení, existencie alebo neexistencie skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody uvalením a ďalším trvaním väzby (II. ÚS 61/05).

Ústavný súd nie je oprávnený posudzovať zákonnosť rozhodnutia, proti ktorému bola podaná ústavná sťažnosť. Jeho úlohou je zistenie, či napadnutým rozhodnutím bolo porušené základné právo, v danom prípade to, ktoré je upravené v čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 5 dohovoru, čo sťažovateľ namietal. Ústavný súd preto považoval za potrebné zaoberať sa iba ústavnoprávnymi aspektmi ústavnej sťažnosti a nie zákonnou právnou argumentáciou, ktorou bola odôvodňovaná opodstatnenosť ústavnej sťažnosti (I. ÚS 59/97).

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého uznesenia zodpovedá požiadavkám, ktoré vyplývajú z čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 5 dohovoru pre rozhodnutie

o predĺžení väzby sťažovateľa. Trvanie dôvodov väzby najvyšší súd skúmal v rozsahu ich zákonného vymedzenia, väzobný dôvod odôvodnil konkrétnymi skutkovými okolnosťami a výklad príslušných ustanovení trestného poriadku nevykazuje znaky svojvôle. Ústavný súd zo sťažnosti nezistil také skutočnosti, ktoré by spochybňovali závery najvyššieho súdu o existencii dôvodov predĺženia väzby sťažovateľa ani ich odôvodnenia. Z toho dôvodu posúdil ústavný súd sťažnosť za zjavne neodôvodnenú.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2009